Şirket Paylarına TMSF Kayyımı

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Genel Kurul	31.07.2025	Ret

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2019/42188	Anayasa 35, Anayasa 13, CMK 133, CMK 141, 674 s. KHK 19

ÖZET

Pay sahibi olduğu şirketlere ceza soruşturmasında CMK 133 ile TMSF kayyımı atanan başvurucunun şikâyetinde AYM Genel Kurulu, ortaklık paylarını mülk saydı; tedbirin kanuni dayanağı ve meşru amacı bulunduğuna, süresi dahil ölçülü olduğuna hükmederek ihlal olmadığına karar verdi.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/sirket-paylarina-tmsf-kayyimi-mulkiyet-aym-2019-42188/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

GENEL KURUL

KARAR

(Başvuru Numarası: 2019/42188)

Karar Tarihi: 31/7/2025

R.G. Tarih ve Sayı: 30/12/2025 - 33123

[Heyet, raportör, başvurucu ve vekil bilgileri bu derlemede yer almamaktadır. Şirket unvanları "Ana Şirket" ve "grup şirketleri" olarak anonimleştirilmiştir. Kişi adlarının baş harfleri çıkarılmıştır.]

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, silahlı terör örgütüne üye olma iddiasıyla başlatılan ceza soruşturması sırasında kişinin ortağı ve yöneticisi olduğu şirketlere kayyım atanması ve bu tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, kayyım atama kararını veren ve itirazı inceleyen sulh ceza hâkimliklerinin yapısı

nedeniyle de bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 17/12/2019 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

4. Birinci Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar şöyledir:

A. FETÖ/PDY Yapılanmasına ve Darbe Girişimine İlişkin Genel Bilgiler

6. Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) ve/veya Paralel Devlet Yapılanmasına (PDY) ve darbe girişimine ilişkin genel bilgiler için bkz. (emsal başvuru) ve diğerleri [GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-36; FETÖ/PDY'nin mali yapılanmasına ilişkin genel bilgiler için bkz. (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2015/17763, 24/5/2018, § 15.

B. Bireysel Başvurudan Önceki Süreç

7. Başvurucu, havacılık alanında faaliyet gösteren üç şirketin hissedarıdır. Aynı zamanda grubun Ana Şirketinin %1 ortağıdır. Ana Şirket 7/1/2014 tarihinde anonim şirkete dönüşmüştür. Ana Şirketin kurucuları başvurucu ve başvurucunun eşidir. Bu tarihte 99 pay başvurucunun eşine, 1 pay ise başvurucuya aittir. Darbe girişiminden kısa bir süre önce (27/6/2016 tarihinde) başvurucunun eşi şirketteki tüm paylarını başvurucuya devretmiştir. Bu tarihte Ana Şirket tek ortaklı bir anonim şirkete dönüşmüş ve yönetim kurulu başkanı da başvurucu olmuştur.

8. Havacılık alanında faaliyet gösteren Ana Şirket, İstanbul Atatürk Havalimanı'nda yapılan uçak hangar yeri ihalesini kazanmış; 13/9/2013 tarihinde Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) ile yapılan sözleşme uyarınca 1 numaralı hangarın yapımını 21/1/2015 tarihinde tamamlamış ve işin kabulü yapılmıştır. Sözleşmeye göre üst yapısı Ana Şirket sermayesi ile yapılan 1 numaralı hangarın kullanımı 30/9/2013-29/9/2018 tarihleri arasında, ayrıca Atatürk Havalimanı'nda bulunan 7 numaralı hangarın kullanımı da 1/1/2016-31/12/2016 tarihleri arasında Ana Şirkete verilmiştir.

9. DHMİ; Ana Şirketin İstanbul Atatürk ve Adana Havalimanlarındaki hangarlara ait kira sözleşmesini 26/9/2016 tarihinde, Tekirdağ Çorlu Havalimanı'ndaki konteynırın kira sözleşmesini ise 29/9/2016 tarihinde 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin (667 sayılı KHK) 8. maddesi uyarınca tek taraflı olarak feshetmiş ve hangarlar görevlilerce mühürlenmiştir. Mühürleme işleminin ardından İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığının soruşturması kapsamında 4/10/2016 tarihinde başvurucu gözaltına alınmış, İstanbul Anadolu 10. Sulh Ceza Hâkimliğinin 11/10/2016 tarihli kararıyla tutuklanmıştır. 17/2/2017 tarihinde başvurucunun tahliyesine karar verilmiştir.

10. Soruşturma devam ederken Ana Şirketin Atatürk Havalimanı'ndaki uçak bakım, onarım, yönetim ofisi ve hangarının olduğu binada zula tabir edilen bölme bulunduğu bilgisi üzerine İstanbul 6. Sulh Ceza Hâkimliğinin 21/3/2017 tarihli kararı ile arama ve elkoyma işlemi yapılmasına karar verilmiştir. 22/3/2017 tarihinde görevlilerce yapılan aramada, toplantı salonunun girişine göre karşısında bulunan yıkık duvardan geçildiğinde çıkılan koridorun üst tarafındaki mazgalların havaalanının dış kısmına açıldığı, bu şekilde şirket binasının apron ile bağımsız olan kısmında kontrolsüz şekilde aprona geçiş imkânı sağlandığı, belirtilen güzergâhın kullanılarak apron ile kontrollü bölge arasında insan ve eşyanın kontrolsüz şekilde geçişinin mümkün olduğu, söz konusu güzergâhın ne şekilde kullanıldığına ilişkin araştırmanın devam ettiği tutanağa bağlanmıştır.

11. İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı 25/5/2018 tarihinde başvurucu hakkında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının (Başsavcılık) soruşturma dosyaları bulunduğundan mükerrer soruşturma nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığına, aynı suçlarla ilgili olarak soruşturması devam eden başvurucu hakkındaki delillerin ilgili savcılıklara ve mahkemelere gönderilmesine karar vermiştir.

12. Başsavcılık, başvurucu hakkında FETÖ/PDY'ye üye olma suçu nedeniyle soruşturmaya devam etmiş; 16/5/2017 tarihinde nöbetçi İstanbul Sulh Ceza Hâkimliğinden başvurucunun ortağı ve yetkilisi olduğu Ana Şirkete kayyım atanması talebinde bulunmuştur. Talep yazısında şirket tarafından inşa edilen, işletilen, hava tarafında bulunan hangara bitişik olan idari binanın kontrolsüz giriş yapılabilen, kara tarafına açılan bir kapısı olduğu, hava tarafındaki hangar ile kara tarafından girişi olan idari binanın ayrımında aşılması güç olmayan sabit pencerelerin kullanıldığı, yine idari binanın kara tarafında bulunan, havalandırma için kullanılan ızgaralı bölüme kolayca girilerek bölümün hava tarafına kontrolsüz şekilde geçiş sağlandığı, şirketin diğer yetkilisi olan şüpheli hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan işlem yapıldığı ve aranıyor olduğunun belirtildiği, yapılan aramada (bkz. § 10) belirtilen geçiş güzergâhının tespit edildiği, ilgili şirketin FETÖ/PDY'yle irtibatı ve örgüte finansal desteği olduğuna, ayrıca teftiş kurulu raporunda ve Emniyet Arama Tutanağı'nda belirtildiği üzere Atatürk Havalimanı'nda bulunan hangar ve yönetim ofislerinin havalimanı mevzuatına aykırı olarak denetimden uzak, insan ve eşya naklini mümkün kılacak şekilde olduğuna ilişkin tespitler nedeniyle kayyım atanmasının zaruri görüldüğü belirtilmiştir.

13. İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 16/5/2017 tarihli kararı ile Ana Şirkete 674 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (674 sayılı KHK) 19. maddesi ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 133. maddesi uyarınca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun (TMSF) kayyım olarak atanmasına karar verilmiştir. Kararda, kayyımın yönetim organının tüm yetkilerine sahip olduğu belirtilerek yönetim organının yetkilerinin tümü ile kayyıma devredildiğine ve yeni yönetim organının kayyımca oluşturulmasına karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde; yapılan aramada tespit edilen geçiş güzergâhına, şirket yetkilisi başvurucu ve başvurucunun eşi hakkında FETÖ/PDY soruşturmaları bulunduğuna, ilgili şirketin FETÖ/PDY'yle irtibatı ve örgüte finansal desteği olduğuna dair tespitler olduğuna yer verilmiştir.

14. Aynı soruşturma kapsamında İstanbul 14. Sulh Ceza Hâkimliğinin 2/8/2017 tarihli kararıyla diğer üç grup şirketine 674 sayılı KHK'nın 19. maddesi ve 5271 sayılı Kanun'un 133. maddesi uyarınca TMSF'nin kayyım olarak atanmasına karar verilmiştir. Hâkimliğin kayyım atama kararının gerekçesinde şüphelilerin mal varlığında meydana gelen artışın suçtan kaynaklandığı ve örgüt üyesi olmalarının verdiği avantajla elde ettikleri mal varlığını terör örgütünün hizmetine sundukları yönünde yeterli ve kuvvetli şüphe bulunduğu açıklanmıştır.

15. Başvurucu 13/11/2019 tarihinde TMSF'nin kayyım olarak atanması kararlarına itiraz etmiştir. İtiraz İstanbul 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin 15/11/2019 tarihli kararıyla reddedilmiştir. Başvurucunun bu karara karşı yaptığı itiraz İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 6/12/2019 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

16. Bu karar, başvurucu vekiline 13/12/2019 tarihinde tebliğ edilmiştir.

17. Başvurucu 17/12/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

C. Bireysel Başvurudan Sonraki Süreç

18. Soruşturma dosyasına Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) tarafından sunulan raporda başvurucunun kapatılan kurumlarla ve haklarında terör ve terörizmin finansmanı suçları kapsamında işlem yapılan kişilerle para transferi ilişkisi bulunduğu, ayrıca kapatılan kurumlarla ortaklık ilişkisi olduğu belirtilmiştir. Başsavcılık 19/12/2024 tarihinde ayırma kararı vermiş, akabinde 2/1/2025 tarihinde müsadere talepli bir iddianame düzenlemiştir. [Kararda iddianamenin içeriği ayrıntılı olarak aktarılmıştır; bu derlemede kişi ve kurum bilgileri içerdiğinden özetlenmiştir. İddianamede özetle; TMSF Denetim Dairesi Başkanlığı raporuna atıfla Ana Şirketin ve başvurucunun belirli dönemlerde müflis bir katılım bankasındaki mevduatlarını artırdığı ve bu bankada döviz cinsinden katılım hesapları açtırdığı, örgütle irtibatlı kişi ve kurumlarla para alışverişinde bulunulduğu, grup şirketleri arasında yoğun ve karşılıklı para transferleri bulunduğu, kayyım yönetimine teslim edilmeyen nakit, mevduat ve kıymetli evrak ile araçlar bulunduğu, özel amaçlı denetim raporunda muhasebe kayıtlarına ilişkin çeşitli tespitler yapıldığı ve Atatürk Havalimanı'ndaki hangar ve yönetim ofislerinin denetimden uzak şekilde insan ve eşya naklini mümkün kıldığına dair tespitler bulunduğu ileri sürülmüştür.]

19. Başsavcılık; şirket ortakları ve yöneticilerinin FETÖ/PDY'ye mensup şahıslardan olduğunu, ayrıca haklarında FETÖ/PDY'nin finansmanı nedeniyle 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkındaki Kanun'a muhalefet suçundan da soruşturma ve kovuşturma yürütüldüğünü, şirket ortaklarının aynı zamanda FETÖ/PDY ile iltisaklı olduğu için TMSF'ye devredilen pek çok şirkette ortaklıkları olduğunu iddia etmiştir.

20. Başsavcılık, Şirket yöneticilerinin kayyım atanmasından önce ve sonra aldıkları kararlar ile bu kararlar doğrultusunda verilen yetkiler ve/veya çıkarılan vekâletnameler aracılığıyla Şirkete el konulmadan önceki süreçte Şirketten para kaçırmaya yönelik hileli işlemler gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Başsavcılık, dört şirketin tüm mal varlığının 6415 sayılı Kanun'un 4. ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 8/B maddeleri atfı, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 60. maddesi

delaletiyle aynı Kanun'un 54. maddesi uyarınca müsaderesine karar verilmesi talebiyle kamu davası açmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

21. 5271 sayılı Kanun'un "Şirket yönetimi için kayyım tayini" başlıklı 133. maddesinin ilgili kısmı şöyledir: "(1) Suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması hâlinde; soruşturma ve kovuşturma sürecinde, hâkim veya mahkeme, şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atayabilir. Atama kararında, yönetim organının karar ve işlemlerinin geçerliliğinin kayyımın onayına bağlı kılındığı veya yönetim organının yetkilerinin ya da yönetim organının yetkileri ile birlikte ortaklık payları veya menkul kıymetler idare yetkilerinin tümüyle kayyıma verildiği açıkça belirtilir. Kayyım tayinine ilişkin karar, ticaret sicili gazetesinde ve diğer uygun vasıtalarla ilan olunur. (2) Hâkim veya mahkemenin kayyım hakkında takdir etmiş bulunduğu ücret, şirket bütçesinden karşılanır. Ancak, soruşturma veya kovuşturma konusu suçtan dolayı kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararının verilmesi hâlinde; ücret olarak şirket bütçesinden ödenen paranın tamamı, kanunî faiziyle birlikte Devlet Hazinesinden karşılanır. (3) İlgililer, atanan kayyımın işlemlerine karşı, görevli mahkemeye 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ve 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre başvurabilirler. ..."

22. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat istemi" başlıklı 141. maddesinin ilgili kısmı şöyledir: "(1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında; ... j) Eşyasına veya diğer mal varlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı hâlde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer mal varlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen, ... Kişiler, maddi ve manevi her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler. ... (3) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir. (4) Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarına bir yıl içinde rücu eder."

23. 5271 sayılı Kanun'un "Tazminat isteminin koşulları" başlıklı 142. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir: "(1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgilisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir. (2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ... karara bağlanır. ..."

24. 5271 sayılı Kanun'un "İtiraz olunabilecek kararlar" başlıklı 267. maddesi şöyledir: "Hâkim kararları ile kanunun gösterdiği hâllerde, mahkeme kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir."

25. 6415 sayılı Kanun'un "Terörizmin finansmanı suçu" başlıklı 4. maddesinin (8) numaralı fıkrasında, bu suç bakımından 5271 sayılı Kanun'un 133. maddesinde yer alan şirket yönetimi için

kayyım tayini tedbirine ilişkin hükümlerin uygulanabileceği öngörülmüştür.

26. 674 sayılı KHK'nın "Kayyımlık yetkisinin devri ve tasfiye" başlıklı 19. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, olağanüstü halin devamı süresince terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı nedeniyle 5271 sayılı Kanun'un 133. maddesi uyarınca şirketlere kayyım atanmasına karar verildiği takdirde kayyım olarak TMSF'nin atanacağı; (3) numaralı fıkrasında ise şirketlerin mali durumu, ortaklık yapısı, diğer sorunları veya piyasa koşulları nedeniyle mevcut hâlin sürdürülebilir olmadığının TMSF tarafından tespit edilmesi durumunda TMSF'nin şirketin yahut varlıklarının satılmasına veya feshi ile tasfiyesine karar verebileceği düzenlenmiştir.

B. Uluslararası Hukuk

27. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) (emsal başvuru)/Türkiye (B. No: 4159/19) kararında; başvurucunun şirketlerine ceza soruşturması kapsamında kayyım atanması tedbirinin mülkten yoksun bırakma değil mülkün sahibi tarafından kullanımını geçici olarak kısıtlayan bir önleyici tedbir olduğunu, söz konusu müdahalenin Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ikinci paragrafı bağlamında mülkiyetin kamu yararına kontrolü açısından incelenmesi gerektiğini, bu tedbirin 5271 sayılı Kanun'da düzenlendiğini ve yeni suçların işlenmesini önlemek, delil toplamayı kolaylaştırmak ve muhtemel bir müsadere kararının uygulanmasını sağlamak gibi meşru amaçlar taşıdığını, başvurucunun söz konusu tedbire karşı itirazlarını sunabildiğini ve öne sürdüğü argümanların ulusal mahkemeler tarafından dikkatle incelendiğini belirtmiş; şikâyetlerin açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varmış ve başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. AİHM tedbirin süresiyle ilgili olarak söz konusu sürenin başvurunun yapıldığı sırada üç yıldan biraz fazla olduğunu ve bunu aşırı olarak değerlendirmediğini ifade etmiştir.

28. İlgili uluslararası hukuk için ayrıca bkz. (emsal başvuru), §§ 48-61.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

29. Anayasa Mahkemesinin 31/7/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Sulh Ceza Hâkimliklerinin Yapısı Nedeniyle Bağımsız ve Tarafsız Mahkemede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

30. Başvurucu, kayyım atama kararını veren ve itirazı inceleyen sulh ceza hâkimliklerinin yapısı itibarıyla bağımsız ve tarafsız olmayıp bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

31. Anayasa Mahkemesi sulh ceza hâkimliklerinin kanuni hâkim güvencesini sağlamadıklarına, tarafsız ve bağımsız mahkeme olmadıklarına ve etkili bir itirazda bulunmayı imkânsız hâle getirdiğine ilişkin iddiaları birçok kararda incelemiş; bu kararlarda sulh ceza hâkimliklerinin yapısal özelliklerini dikkate alarak iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varmıştır ((emsal başvuru) ve diğerleri [GK], B. No: 2014/14061, 8/4/2015, §§ 101-115; Mehmet Baransu (2) [2. B.], B. No: 2015/7231, 17/5/2016, §§ 64-78, 94-97).

32. Somut başvuruda da aynı mahiyetteki iddialara ilişkin olarak anılan kararlarda varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

33. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

34. Başvurucu, öncelikle kayyım atanmasına ilişkin olarak 5271 sayılı Kanun'da öngörülen koşulların somut olayda gerçekleşmediğini ifade etmiştir. Başvurucuya göre Şirkete kayyım atanabilmesi için işlenmiş bir suçun değil işlenmekte olan bir suçun söz konusu olması gerekmektedir. Başvurucu ayrıca olayda kanun gereği olması gereken kuvvetli bir suç şüphesinin de bulunmadığını, yargı mercilerinin kararlarının yeterli gerekçe içermediğini, kendisine atfedilen fiillerin suç teşkil etmediğini, bu nedenle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Kayyım atanması suretiyle bütün mal varlığının yönetiminin kayyımların iradesine geçtiğini, bunun ise mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiğini iddia ederek uygulanan tedbir sebebiyle şirketlerinin önemli ölçüde değer kaybettiğinden yakınmıştır. Müdahalenin kanuni bir dayanağı bulunmadığını, kayyım atama kararlarının gerekçesi bulunmadığı için meşru bir amacı da olmadığını belirterek aslında hiç kayyım atanmaması gerektiğini, bu yüzden müdahalenin kamunun yararı ile kendisinin mülkiyet hakkı arasında olması gereken adil dengeyi bozduğunu ifade ederek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

35. Bakanlık görüşünde 1/7/2016 tarihinde yapılan değişiklikle 5271 sayılı Kanun'un 133. maddesi uyarınca atanan kayyımların görevleriyle ilgili iş ve işlemlerden dolayı aynı Kanun'un 141. ve devamı maddeleri uyarınca devlet aleyhine tazminat davası açılabileceği belirtilmiş, bu sebeple başvuru yollarının usulünce tüketilmediği bildirilmiştir. Elkoyma tedbirinin geçici olarak uygulandığına dikkat çekilerek Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında müdahalenin mülkiyetin kamu yararına kullanımının kontrolüne ilişkin üçüncü kural çerçevesinde incelendiği, bu bağlamda ilk olarak müdahalenin kanuni bir dayanağının olduğu, bunun yanında suçla mücadele edilmesi ve suç işlenmesinin önlenmesi amacı dikkate alındığında müdahalenin kamu yararına dayalı meşru bir amacı olduğu vurgulanmıştır. Ceza soruşturması kapsamında başvurucuya uygulanan tedbire karşı yetkili makamlar önünde etkin bir itiraz imkânı tanındığı, söz konusu tedbir gereği atanan kayyımın yetkisinin özenle ve şirket menfaatleri gözetilerek yerine getirildiği bildirilmiştir. Ayrıca kayyımların işlemleri nedeniyle bir zarara uğranması hâlinde tazminat davası açılabileceği ifade edilmiştir.

36. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyan dilekçesinde başvuru formundaki beyanlarını yinelemiştir.

37. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" başlıklı 35. maddesi şöyledir: "Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

38. Bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulabilmesi için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi gerekir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2012/403, 26/3/2013, §§ 16, 17).

39. 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (j) bendinde, eşyasına veya diğer mal varlığı değerlerine şartları oluşmadığı hâlde el konulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer mal varlığı değerleri amaç dışı kullanılan ya da zamanında geri verilmeyen kişilere tazminat talebinde bulunabilme imkânı tanınmıştır (bkz. § 22).

40. Anayasa Mahkemesi, ceza soruşturması veya kovuşturması sırasında yargı organlarınca şüphelilerin eşyasına ya da mal varlığı değerlerine ilişkin olarak el koyma tedbirinin uygulandığı durumlarda bunun hukuka aykırı olduğu iddialarına ilişkin olarak bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla asıl dava sonuçlanmamış olsa da -ilgili Yargıtay içtihatlarına atıf yaparak- 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen tazminat davası açma imkânının tüketilmesi gereken etkili bir hukuk yolu olduğu sonucuna varmıştır ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2014/7561, 28/9/2016, §§ 60-69; Sinan Aydın Aygün (2) [2. B.], B. No: 2014/922, 16/6/2016, §§ 61-69).

41. Anayasa Mahkemesi mülkiyet hakkına ilişkin bireysel başvurularda giderim bakımından kural olarak eski hâle getirme (restitutio in integrum) yükümlülüğünün söz konusu olduğunu ve bunun mümkün olamaması durumunda ancak tazminat yolunun etkili bir yol olacağını vurgulamıştır ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/12521, 19/4/2017, § 47). Bunun doğal bir sonucu olarak 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi kapsamında öngörülen hukuk yolunun giderim bakımından sadece tazminat içermesi nedeniyle devam eden elkoyma veya kayyım atanmasına ilişkin müdahaleler yönünden belirtilen aşamada etkili olarak görülemeyeceği kanaatine varmıştır ((emsal başvuru), § 77).

42. Olayda başvurucunun kayyım atama kararlarına yaptığı itirazlar ilgili sulh ceza hâkimliklerince reddedilmiştir. Öte yandan şirketler aleyhine uygulanan koruma tedbirlerinin devam ettiği Bakanlık görüşünde de bildirilmiştir. Dolayısıyla 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen yolun bu aşamada etkili görülmesi mümkün değildir. Bu durumda başvuru yollarının usulünce tüketildiğinin kabulü gerekir.

43. Bu sebeple açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Mülkün Varlığı

44. Başvurucu, kayyım atanan şirketlerin ortağı ve yöneticisi konumundadır. Sermaye şirketlerinin ortaklık paylarının Anayasa'nın 35. maddesi kapsamında mülk olduğunda kuşku bulunmamaktadır (hisse senetlerinin mülk teşkil ettiğine ilişkin benzer yöndeki karar için bkz. (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2013/6484, 31/3/2016, § 46).

ii. Müdahalenin Varlığı ve Türü

45. Sermaye şirketlerinin idare edilmesi şirketin ekonomik faaliyetleri, mal varlığı ve gelirleri üzerinde tasarrufta bulunma yetkisi tanıması bakımından önem taşımaktadır. Dolayısıyla şirketler yönünden yönetimin kamu gücü kullanılarak kayyıma devredilmesinin şirket ortağı ve yöneticisi konumundaki başvurucu yönünden mülkiyet hakkı kapsamında tanınan tasarruf yetkisini kısıtladığı kuşkusuzdur (benzer yöndeki karar için bkz. (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/5871, 6/7/2017, § 48). Diğer taraftan kayyım atama tedbiri, suç isnadı kapsamındaki bir yargılama sürecinde uygulanan geçici bir koruma tedbiri mahiyetindedir. Bu tedbirle başvurucu, mevcut aşama itibarıyla mülkünden yoksun bırakılmış değildir. Bu tedbire muhtemel bir müsaderenin sonuçsuz kalmamasının temini amacıyla gerek duyulduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla esas itibarıyla toplum yararına aykırı olarak suçta kullanılmasının önlenmesi amacıyla mülkün kontrolü söz konusu olduğuna göre başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin mülkiyetin kullanımının kontrolüne veya düzenlenmesine ilişkin üçüncü kural çerçevesinde incelenmesi gerekir (benzer yöndeki karar için bkz. (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/14195, 20/9/2017, § 52).

iii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

46. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir: "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

47. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesi de gözönünde bulundurulmalıdır. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekir ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 62).

(1) Kanunilik

48. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerde ilk incelenmesi gereken ölçüt, kanuna dayalı olma ölçütüdür. Müdahalenin kanuna dayalı olması, iç hukukta müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir ve öngörülebilir kanun hükümlerinin bulunmasını gerektirir (Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44).

49. Başvuruya konu kayyım atanması tedbiri 5271 sayılı Kanun'un 133. maddesi ve 674 sayılı KHK'nın 19. maddesi kapsamında uygulanmıştır. 5271 sayılı Kanun'un 133. maddesinde suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma sürecinde hâkim veya mahkemenin şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atayabileceği hüküm altına alınmıştır. Aynı maddenin (4) numaralı fıkrasında da kayyım atanması öngörülen suçlar gösterilmiştir. Kayyım atanmasına ilişkin talep yazısında ve kararda da şüphelilerin mal varlığında meydana gelen artışın suçtan kaynaklandığı ve örgüt üyesi olmalarının verdiği avantajla

elde ettikleri mal varlığını terör örgütünün hizmetine sundukları yönünde kuvvetli suç şüphesinin mevcut olduğu belirtilmiştir. Öte yandan 674 sayılı KHK'nın 19. maddesinin (2) numaralı fıkrasında terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı nedeniyle 5271 sayılı Kanun'un 133. maddesi uyarınca kayyım atanmasına karar verilen şirketlerde görev yapan kayyımların yetkilerinin hâkim veya mahkeme tarafından TMSF'ye devredileceği hüküm altına alınmıştır.

50. Somut olayda başvurucunun ortağı ve yöneticisi olduğu şirketlerin FETÖ/PDY ile mali yönden bağlantılı olabileceğini gösteren rapor, tespit ve iddianame esas alındığında suçun şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı açıktır (bkz. § 18). Sonuç olarak 5271 sayılı Kanun'un 133. ve 674 sayılı KHK'nın 19. maddesi dikkate alındığında başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu anlaşılmaktadır.

(2) Meşru Amaç

51. Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilmektedir. Kamu yararı kavramı, mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda sınırlandırılması imkânı vermekle bir sınırlandırma amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında sınırlanamayacağını öngörerek ve bu anlamda bir sınırlama sınırı oluşturarak mülkiyet hakkını etkin bir şekilde korumaktadır ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2013/6151, 21/4/2016, § 53).

52. Anayasa Mahkemesinin daha önceki kararlarında el koyma ve müsadere gibi tedbirlerin çeşitli kamu yararı amaçlarını taşıdığı açıklanmıştır. Buna göre söz konusu tedbirler ile suçta kullanılan, kullanılmak üzere hazırlanan veya suçtan meydana gelen eşyanın mahkûmiyete rağmen suçlunun elinde bırakılmaması, suçtan gelir elde edilmemesi, ayrıca suçla ilgili veya bizatihi suç teşkil eden eşyanın ülke ekonomisi, kamu düzeni ve güvenliği ile toplum ve çevre sağlığı bakımından arz ettiği tehlikelerin önlenmesi amaçlanmıştır. Böylece suçla mücadelede caydırıcılığın sağlanması, yeni suçların işlenmesinin önüne geçilmesi ve tehlikelilik arz eden suça konu mülkün kullanılmasının ve dolaşımının engellenmesi hedeflenmektedir ((emsal başvuru) [GK], B. No: 2013/3044, 17/12/2015, § 64; (emsal başvuru), § 60).

53. Terörizmin finansmanının önlenmesi günümüzde hem ulusal hem de uluslararası alanda büyük bir sorun teşkil eden terör örgütleriyle mücadele bakımından büyük önem taşımaktadır. Terörizme mali kaynak sağlayan kişi veya kurumların mal varlıklarının geçici olarak dondurulması veya somut olayda olduğu gibi şirketlerin yönetiminin tedbir amacıyla kamu gözetimi ya da denetimine alınması gibi tedbirler, terör örgütleri veya diğer organize suç örgütleriyle mücadele bakımından gerekli görülmektedir. Ekonomiyi, toplumsal ve siyasal gücü yönetmeyi amaçladığı belirtilen FETÖ/PDY gibi bir yapılanmanın yukarıda değinilen karmaşık mali yapısı ve örgütlenmesi dikkate alındığında söz konusu tedbirlerin uygulanmasının suçla mücadele bakımından önemi ve yararı olduğu gözetilmelidir (bkz. § 6).

54. Somut olayda başvurucunun ortağı ve yöneticisi olduğu şirketlere kayyım atanmasının, yürütülen ceza soruşturmasının etkin bir şekilde sürdürülebilmesi, delillerin muhafaza edilmesi, suçtan elde edilen gelirlerin kullanılmasının önlenmesi ve özellikle de terörizmin finansmanının

engellenmesi amacıyla gerekli görüldüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca şirketlere kayyım atanması, ileride verilmesi muhtemel müsadere kararlarının işlevsiz kalmaması ve suçtan kaynaklanan mal varlığının üçüncü kişiler eliyle elden çıkarılmasının önüne geçilmesi bakımından da zorunlu bir önleyici tedbirdir. Dolayısıyla uygulanan tedbirin kamu yararına dayalı meşru bir amacı bulunduğu kuşkusuzdur.

(3) Ölçülülük

(a) Genel İlkeler

55. Son olarak kamu makamlarınca başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyle gerçekleştirilmek istenen amaç ve bu amacın gerçekleştirilmesi için kullanılan araçlar arasında makul bir ölçülülük ilişkisinin olup olmadığı değerlendirilmelidir.

56. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık; bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016).

57. Ölçülülük ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir denge kurulmalıdır. Bu adil denge, başvurucunun şahsi olarak aşırı bir yüke katlandığının tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır. Müdahalenin ölçülülüğünü değerlendirirken Anayasa Mahkemesi; bir taraftan ulaşılmak istenen meşru amacın önemini, diğer taraftan da müdahalenin niteliğini, başvurucunun ve kamu otoritelerinin davranışlarını gözönünde bulundurarak başvurucuya yüklenen külfeti dikkate alacaktır ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 58, 60).

58. Anayasa'nın 35. maddesi usule ilişkin açık bir güvenceden söz etmemektedir. Bununla birlikte mülkiyet hakkının gerçek anlamda korunabilmesi bakımından bu madde Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında da ifade edildiği üzere mülk sahibine müdahalenin kanun dışı veya keyfî ya da makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin savunma ve itirazlarını yetkili makamlar önünde etkin bir biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınması güvencesini kapsamaktadır. Bu değerlendirme ise uygulanan sürecin bütününe bakılarak yapılmalıdır ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/8060, 29/9/2016, §§ 75-95; (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2014/5167, 28/9/2016, §§ 74-89; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/1017, 13/7/2016, §§ 79-102; (emsal başvuru), §§ 57-72).

59. Ayrıca elkoyma veya müsadere gibi tedbirler yoluyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalelerin bireyin menfaatleri ile kamunun yararı arasında olması gereken adil dengeyi bozmaması için suça veya kabahate konu eşyanın malikinin davranışı ile kanunun ihlali arasında uygun bir illiyet bağının olması ve iyi niyetli eşya malikine eşyasını -tehlikeli olmaması kaydıyla- geri kazanabilme olanağının tanınması veya iyi niyetli malikin bu nedenle oluşan zararının tazmin edilmesi gerekir ((emsal başvuru), §§ 31-80; (emsal başvuru), § 66).

60. Mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre ölçülü olabilmesi için bu tedbir öngörülen kamu yararı amacını gerçekleştirmeye elverişli olmalı ve bu tedbirin uygulanması dışında aynı amacı gerçekleştirmeye yarar daha elverişli başka bir araç bulunmamalıdır. Bunun yanında söz konusu tedbir gerek kapsamı gerekse de süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanmalıdır. Kamu yararı amacı doğrultusunda mülkle ilgili olarak bu ve benzeri tedbirlerin uygulanmasının zarara yol açması ise kaçınılmazdır ancak bu zararın kaçınılmaz olandan ağır veya aşırı sonuçlara da yol açmaması ya da oluşması durumunda böyle bir zararın kamu makamlarınca makul bir sürede, uygun bir yöntem ve vasıtalarla gideriminin sağlanması gerekir. Buna göre kamu makamlarının kanuna dayalı olarak ve ilgili kamu yararı amacı doğrultusunda mülkiyet hakkına müdahale teşkil eden tedbirler uygulaması ve bu tedbirlerin belirli bir süre de devam etmesi ancak bireyin haklarının korunmasının gerekliliklerine uyulduğu takdirde ölçülü görülebilir ((emsal başvuru), § 67).

61. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı konusunda Anayasa'nın 19. maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen suçun işlendiğine ilişkin kuvvetli belirti veya 5271 sayılı Kanun'da ifade edilen kuvvetli suç şüphesi gibi kavramlara mülkiyet hakkına ilişkin Anayasa'nın 35. maddesinde yer verilmemiştir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin mülkiyet hakkına yönelik olarak yapılan bireysel başvurularda tutuklama tedbirinin uygulanabilmesi için Anayasa'nın 19. maddesiyle getirilen bir ek güvence olduğu anlaşılan suçun işlendiğine ilişkin kuvvetli belirti veya kuvvetli suç şüphesi gibi kavramlara yönelik bir değerlendirme yapması söz konusu değildir. Bununla birlikte mülkiyet hakkına müdahaleye yol açan tedbirlerin keyfî veya öngörülemez biçimde uygulanmaması gerekmektedir. Aksi takdirde mülkiyet hakkının etkin bir biçimde korunması mümkün olmamaktadır. Bu sebeple kamu makamlarınca başvurucunun eylemi ile tedbire yol açan kanuna aykırılık arasında bağlantı olduğunu gösterir makul bir değerlendirme yapılmalıdır ((emsal başvuru), § 115).

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

62. Başvurucunun ortağı ve yöneticisi olduğu şirketlere kayyım atanması tedbirinin terörizmin finansmanının önlenmesi ile suçtan elde edilen mal varlığı değerlerine yönelik muhtemel bir müsaderenin etkili şekilde uygulanabilmesi bakımından elverişli olmadığı söylenemez. Zira bu tür tedbirler, suçtan kaynaklanan gelirlerin şirket faaliyetleri üzerinden aklanmasının, üçüncü kişiler aracılığıyla elden çıkarılmasının ya da mal varlığının kaçırılmasının engellenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda şirketlerin yönetimi ve tasarruf yetkisinin bağımsız bir kayyım eliyle yürütülmesi hem soruşturma sürecinin selameti hem de ileride verilecek muhtemel müsadere kararlarının işlevsiz kalmaması açısından amaca ulaşmaya elverişli bir müdahale niteliğindedir.

63. Suçla ve özellikle de örgütlü suçlarla mücadele, demokratik toplum düzeninin korunması bakımından son derece hassas ve zorluk arz eden bir alandır. Bu çerçevede hangi tedbirlerin alınmasının gerekli olduğu hususu, öncelikli olarak kamu düzenini sağlamakla yükümlü olan ilgili kamu makamlarının takdirindedir. Zira terörizmin ve organize suç yapılarının dinamik doğası, alınacak önlemlerin de olayın kendine özgü koşullarına göre belirlenmesini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle kamu makamlarına suçla mücadelede etkili, zamanında ve amaca uygun tedbirler geliştirme noktasında belirli bir takdir yetkisi tanınması kaçınılmazdır. Bununla birlikte, hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak, kamu makamlarının sahip olduğu bu takdir yetkisi mutlak ve

sınırsız değildir. Alınan tedbirin ulaşılmak istenen meşru amaçla orantılı olması, temel hak ve özgürlükler üzerindeki sınırlamanın ölçülü kalması gerekmektedir. Özellikle Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen sınırlama rejimi uyarınca, temel haklara yönelik müdahalelerin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun, meşru bir amaç doğrultusunda ve ölçülülük ilkesine bağlı olarak uygulanması zorunludur. Somut olayda başvurucunun ortağı ve yöneticisi olduğu şirketler ile bu şirketlerin eski ortağı olan eşi hakkında yürütülen ceza soruşturmalarının içeriği, başvuruya konu şirketlerin faaliyet alanı ve mali yapısı ile ilgili olarak düzenlenen raporlar ve yapılan tespitler birlikte değerlendirildiğinde; şirketlerin mal varlığının terör örgütlerinin finansmanında kullanılmasının önlenmesi ve ileride verilmesi muhtemel bir müsadere kararının etkisiz hâle gelmemesi bakımından söz konusu şirketlere yönetim kayyımı atanmasının kamu yararını ve meşru amaçları gerçekleştirmek açısından gerekli bir müdahale olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

64. Somut olaydaki müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından asıl önem taşıyan ölçüt orantılılıktır. Öngörülen tedbirin maliki olağan dışı ve aşırı bir yük altına sokması durumunda müdahalenin orantılı ve dolayısıyla ölçülü olduğundan söz edilemez. Bu itibarla uygulanan tedbirle başvurucuya aşırı ve orantısız bir yük yüklenip yüklenmediğinin tespiti gerekir.

65. Bu bağlamda öncelikle başvurucuya uygulanan kayyım tedbirine karşı iddia ve savunmalarını etkin bir biçimde ortaya koyabilme imkânının sağlanıp sağlanmadığı ve söz konusu tedbire yaptığı itirazların kategorik biçimde -herhangi bir esas incelemesi yapılmaksızın- reddedilip reddedilmediği hususları birlikte değerlendirilmelidir. Başvurucu, avukatla temsil edilmekte olup kayyım atanmasına ilişkin olarak sulh ceza hâkimliklerince verilen kararlara süresi içinde itiraz etmiş ancak bu itirazlar ilgili sulh ceza hâkimliklerince reddedilmiştir. Dosya kapsamından anlaşıldığı üzere kayyım atanmasına ilişkin sulh ceza hâkimlikleri kararları yalnızca soyut veya genel nitelikte ifadelerle sınırlı kalmamış, aksine Başsavcılık tarafından yürütülen ceza soruşturması kapsamında elde edilen belirli tespit ve değerlendirmelere açıkça atıfta bulunmuştur. Bu çerçevede başvurucu ile şirketin soruşturma konusu eylemlerle bağlantısı kurulmuş, özellikle şirket ortaklık yapısının ve mali hareketlerinin soruşturma kapsamında değerlendirilen fiillerle irtibatlı olduğu belirtilmiş ve bu nedenle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin gerekçesi olarak suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerinin önlenmesi amacı gösterilmiştir (bkz. §§ 12, 13, 14). Öte yandan başvurucunun itirazlarını inceleyen sulh ceza hâkimlikleri de itirazların soyut gerekçelerle reddine karar vermemiş; ilk kararları teyit ederken yine soruşturma belgelerine ve dosya kapsamındaki delillere dayanmış, bu bağlamda kayyım tedbirine başvurulmasını gerekli kılan somut olguları esas almıştır. Bu itibarla başvurucuya uygulanan tedbire karşı etkili bir başvuru yolu sunulduğu, başvurucunun savunma hakkını kullanmasına fiilen olanak tanındığı ve itiraz mercilerinin kayyım tedbirini hukuki ve olgusal yönden inceleyerek karar verdiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvurucunun kayyım tedbirine yönelik itirazlarının kategorik ya da otomatik olarak -herhangi bir esas incelemesine tabi tutulmaksızın- reddedildiği söylenemez.

66. Başvurucunun şirketlerine kayyım atanmasına ilişkin kararların temel gerekçesi FETÖ/PDY'ye üye olma suçuna ilişkin olarak yürütülen soruşturmalar kapsamında bazı kişi ve şirketlere yönelik ciddi şüpheleri olduğu yönündeki tespitlerdir. Somut olayda kayyım atanmasına karar verilen Ana Şirketin faaliyet yürüttüğü havaalanı sahasında yapılan bir aramada kontrolsüz şekilde aprona

geçiş imkânı tanıdığı değerlendirilen bir güzergâh olduğu, bu güzergâhın insan ve eşya geçişlerinde güvenlik zafiyeti doğurduğu yönünde tespitlere yer verilmiştir. Öte yandan başvurucu Şirketin yetkilisinin yanı sıra darbe girişiminden kısa bir süre önce (27/6/2016 tarihinde) Ana Şirketteki tüm paylarını başvurucuya devreden eşi hakkında da terör örgütü üyeliği suçlamasıyla soruşturma yürütüldüğü, her iki ismin de kolluk birimlerince arandığı, şirketlerin FETÖ/PDY ile bağlantılı olduğuna, bu örgüte finansal destek sağladığına ilişkin iddiaların yer aldığı ve mal varlığında meydana gelen artışın suç gelirinden kaynaklanmış olabileceğine dair bazı rapor ve belgelerin bulunduğu anlaşılmıştır (bkz. § 18). Bu kapsamda kayyım atanmasına ilişkin olarak sulh ceza hâkimliklerince verilen kararların, başvurucu hakkında ileri sürülen iddiaların ve mevcut belgelerin değerlendirilmesi sonucunda tedbir mahiyetinde ve soruşturmanın selameti açısından uygulandığı görülmüştür. Elbette başvurucunun üzerine atılı suçlamalar bakımından sorumluluğunun olup olmadığı, kayyım atanan şirketlerin hukuki durumu ile müsadere gerekip gerekmediği hususları yapılacak yargılama neticesinde hükme bağlanacaktır. Ancak yukarıda yer verilen olgular, bilgi ve belgeler ışığında verilen kayyım atama kararlarının keyfî veya öngörülemez nitelikte olduğu söylenemez.

67. Son olarak kayyım tedbirinin uygulanma süresinin uzunluğunun ölçülülük ilkesi bakımından değerlendirilmesi gerekir. Bu kapsamda tedbirin süresinin uzunluğu somut olayın koşulları çerçevesinde irdelenmelidir.

68. Başvurucunun ortağı ve yöneticisi olduğu şirketler hakkında uygulanan kayyım tedbirinin yalnızca genel bir şüpheye dayanmadığı, aksine somut olgular ve devam eden ceza soruşturmasının dinamik gelişimi dikkate alınarak tesis edildiği anlaşılmıştır. Özellikle başvurucu ile eşi arasında darbe girişiminden kısa bir süre önce Ana Şirketteki tüm ortaklık paylarının devri suretiyle kurulan mali ilişkinin ceza soruşturmasının merkezinde yer alan maddi olgulara doğrudan etki eden bir unsur olduğu gözetilmelidir. Eşi hakkında FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne üyelik suçundan yürütülen aktif soruşturma süreci, söz konusu şahsın hâlihazırda yurt dışında bulunması ve bu nedenle iade sürecinin henüz tamamlanmaması sürecin doğrudan Türk yargı makamları nezdinde yürütülememesi sonucunu doğurmuş, bu da soruşturma makamlarının eldeki delillerle sınırlı bir inceleme yürütmesini zorunlu kılmıştır.

69. Ana Şirketin faaliyet gösterdiği alanda hangar ve yönetim ofislerinin yer aldığı binanın apron ile kontrollü bölge arasında insan ve eşya hareketini denetime tabi olmaksızın sağlayabilecek fiziksel geçiş güzergâhlarının bulunduğuna dair tespitler sadece şirketin finansal yapısını değil aynı zamanda sivil havacılık güvenliğini ilgilendiren yönleriyle de soruşturmanın kapsamını genişletmiştir. Bu geçiş güzergâhlarının hangi amaçla kullanıldığının tam ortaya konulamaması ve bu hususa ilişkin araştırmaların sürdürülmesi tedbirin devamını zaruri kılan nedenler arasında kabul edilmiştir.

70. Bunun yanında başvurucu ve ilgili şirketlerin uluslararası finansal faaliyetlerine ilişkin olarak MASAK tarafından hazırlanan rapor kapsamında yurt dışı para transferleri ve yabancı bağlantıların detaylı şekilde incelenmesinin doğası gereği zaman alıcı ve çok boyutlu bir süreç olduğu dikkate alınmalıdır. Bu incelemelerde yalnızca para akışlarının yönü ve miktarı değil aynı zamanda bu transferlerin örgütsel yapı ile olan olası ilişkilerinin de ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu

türden karmaşık finansal yapıların çözülmesi çok sayıda şirketin dâhil olduğu ve karşılıklı ortaklık ilişkileri ile desteklenen şematik yapılanmaların çözümünü gerektirdiğinden sürecin uzaması kaçınılmazdır. Öte yandan soruşturma kapsamında tespit edilen para transferleri, muhasebe kayıtları ve ortaklık ilişkileri gibi hususların boyutu kayyım atama tedbirin uzun sürmesinin keyfî olmadığına işaret etmektedir.

71. Dolayısıyla başvurucuya ve bağlantılı şirketlere ilişkin olarak yürütülen soruşturmanın hem çok aktörlü hem de uluslararası boyut içeren karmaşık yapısı gözönünde bulundurulduğunda tedbir süresinin uzunluğunun tek başına ölçüsüz olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Söz konusu tedbirin sürecin niteliği gereği zorunlu bir müdahale aracı olduğu, yargı makamlarınca keyfî biçimde uzatılmadığı ve her aşamada denetim mekanizmalarına tabi olduğu açıktır. Bu kapsamda kayyım tedbirinin süresine ilişkin olarak ölçülülük ilkesine aykırı bir durumun oluştuğu kanaatine varıldığında yeniden başvuru yapılmasının mevcut olduğu unutulmamalıdır. Öte yandan kayyımın iş ve işlemlerine karşı dava açılabilmesi ve kayyımların işlemleri nedeniyle devlete karşı tazminat davası açılabilmesi gibi güvenceler, başvurucunun yargısal korumalardan yararlanma olanağını sürdürdüğünü ortaya koymaktadır (bkz. §§ 21, 22).

72. Bu nedenlerle somut olayda suçtan elde edilen gelirlerin tespiti ve örgütsel ilişkilerin ortaya konulması gibi çok boyutlu unsurlar dikkate alındığında kayyım atama tedbirinin süresinde açık bir orantısızlık veya keyfîlik bulunmadığı anlaşılmıştır.

73. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Sulh ceza hâkimliklerinin yapısı nedeniyle bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 31/7/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.